

SLOVENSKÁ KATOLÍCKA

Charita

No 2
štvrtročník
2006

blízko pri človeku

Hospice

Zemetrasenie na Jáve

**Richard Čanaky
pomáha hospicom**

K. H., Hospic sv. Alžbety

EDITORIAL

Byť hospicovým dobrovoľníkom som sa rozhodla, pretože som chcela aspoň trochu... malou mierou prispieť aspoň ku krajšie strávenému dňu (polhodinke, hodinke) chorého človeka, ktorý vlastne už vie, že nemá veľa času pred sebou... a vie že to, čo sa s ním deje už lepšie nebude.

Pre mňa osobne táto skúsenosť, aj keď netrvá dlho alebo nie je častá, mi dáva veľmi veľa do života. Možnosť porozprávať sa s takýmto človekom je jedinečná... Nikto iný podľa mňa nevie tak dobre oceniť drobnosti každodenného života a vyzdvihnúť ich na post úžasnej veci... hoci i len to že vidia vychádzať slnko je pre nich krásnym zážitkom... je úžasné, ako nádherne vedia títo ľudia rozprávať o bežných veciach... veľmi rada počúvam keď hovoria o svojej rodine... ako sa tešia na ich návštevu... ako sa chvália vnúčatami... ale zároveň ako sa boja ich budúcnosti...

Páči sa mi bojovnosť týchto ľudí... to ako sa nevzdávajú ani v poslednej chvíli (väčšinou)... myslím, že tú svoju silu vedia preniesť aj na ostatných. Páči sa mi že nie sú sklamaní... že sa vedia usmievať... aj cez to všetko čo zažili... a čo ich ešte čaká...

A niektoré veci... pocity sa nedajú opísať... proste treba týchto chorých ľudí navštíviť a každý hneď pochopí, o čom táto práca dobrovoľníka je a čo vlastne prináša.

Denisa, hospicová dobrovoľníčka DCHN

Slovenská katolícka charita (SKCH) je neštátna nezisková organizácia, ktorá poskytuje charitatívne, sociálne, zdravotnícke a výchovno-vzdelávacie služby všetkým ľuďom v núdzi bez ohľadu na rasu, národnosť, vierovyznanie a politické zmysľanie.

Právnu formou SKCH je „Účelové zariadenie Cirkvi a náboženskej spoločnosti“, ktoré zriadila Konferencia biskupov Slovenska a je samostatnou právnickou osobou. V zmysle Kódexu kanonického práva je SKCH konfederáciou verejných združení; tvoria ju arcidiecézne a diecézne charity, Bratislavská katolícka charita a Sekretariát Slovenská katolícka charita, ktoré sú samostatnými subjektmi s vlastnou právnou subjektivitou.

ADRESÁR SKCH

Slovenská katolícka charita Sekretariát

Adresa: Kapitulská 18,
814 15 Bratislava
Tel.: ++421-2-5443 1506, 5443 2503
Fax: ++421-2-5443 3097
E-mail: info@charita.sk
http://www.charita.sk/
Účet: 683221653/7500

Bratislavská katolícka charita

Adresa: Heydukova 12,
811 08 Bratislava
Tel.: 02-5296 4566,
Fax: 02-5292 0275
E-mail: bkch@ba.psg.sk
http://www.charitaba.sk/
Účet: 4010078918/3100
Ludová banka Bratislava

Bratislavsko-trnavská arcidiecézna charita

Adresa: Hlavná 43, 917 00 Trnava
Tel.: 033-5511 396, Fax: 033-5511 397
E-mail: battarci.charita@stonline.sk
http://www.charitatt.sk/
Účet: 10073-412080/4900 Istrobanka

Diecézna charita Nitra

Adresa: Samova 4, 950 50 Nitra
Tel.: 037-772 1738, Fax: 037-772 1798
E-mail: charita.nr@ba.telecom.sk
Účet: 691943162/0200 VÚB Nitra

Diecézna charita Banská Bystrica

Adresa: Kapitulská 21,
974 01 Banská Bystrica
Tel.: 048-472 0272, Fax: 048-472 0271
E-mail: dcharbb@isternet.sk
http://www.charitabb.sk/
Účet: 736841312/0200 VÚB

Spišská katolícka charita

Adresa: Jesenského 5,
052 01 Spišská Nová Ves
Tel.: 053-4424 519, Fax: 053-4424 519
E-mail: caritas@nextra.sk
http://www.caritas.sk/
Účet: 29634-592/0200
VÚB Spišská Nová Ves

Diecézna charita Rožňava

Adresa: Nám. baníkov 27,
048 01 Rožňava
Tel.: 058-7326415
Účet: 18137 582/0200 VÚB

Arcidiecézna charita Košice

Adresa: Bočná 2, 040 01 Košice
Tel.: 055-6255 317,
Fax: 055-6255 328
E-mail: adch-ke@charita-ke.sk
http://www.charita-ke.sk/
Účet: 8010-0513026193/7500
ČSOB Košice

Gréckokatolícka diecézna charita Prešov

Adresa: Hlavná 2, 080 01 Prešov
Tel.: 051-7723 970,
Fax: 051-7723 970
E-mail: charitagkdch@stonline.sk
http://www.grkatpo.sk/charita/
Účet: 28039-572/0200
VÚB Prešov

Gréckokatolícka apoštolská exarchátna charita

Adresa: Dominikánske nám. 13,
040 01 Košice
Tel.: 055-6259 454
Účet: 4 350 228 409/3100
Ludová banka

Obsah

Z DIECÉZNYCH CHARÍT 3

TÉMA 4

Hospicová starostlivosť

ZO SKCH SEKRETARIÁT 7

Zbierka pre Jávu
Nový kolega

ROZVOJOVÁ POMOC 7

Radostné ALELUJA zaznelo aj v Albánsku

ROZHOVOR 8

Richard Čanaky – Byť pri nich

CARITAS 9

Konferencia Caritas Europa

HUHANITÁRNA POMOC 10

Zemetrasenie na Jáve

POMOC V NÚDZI 11

Aby sa mohlo narodiť...
Pomoc duševne chorým

Z DUŠE 11

Predmestie Kráľovstva Nebeského

ODBORNÝ SEMINÁR

18. mája 2006 sa v priestoroch Hospicu Sv. Alžbety v Ľubici uskutočnil odborný seminár, na ktorom sa stretlo asi 60 lekárov z Kežmarku a jeho okolia. Okrem prednášok z oblasti kardiológie mali lekári možnosť oboznámiť sa s poslaním a filozofiou hospicu ako aj s prvými skúsenosťami z jeho osemmesačného fungovania. Na záver stretnutia si jeho účastníci prezreli zariadenie hospicu. Seminár tak prispel k rozšíreniu hospicovej myšlienky v kruhoch lekárskej verejnosti.

Sestra Veronika Redhammerová

VÝMENA SKÚSENOSTÍ V CHD ÚTOČIŠTE

V máji sme zavýšili vzájomný monitoring, ktorý uskutočnil tím pracovníkov z Domu sv. brata Alberta - DSS v našom zariadení v Charitnom dome Útočište a skupina našich pracovníkov následne v Dome sv. brata Alberta v Brezne.

Výsledkom uskutočnených supervízií a monitoringov je zistenie silných a slabých stránok v jednotlivých zariadeniach, z ktorých by mali vzišť výhodné riešenia pre zlepšenie kvality služby a individuálneho prístupu ku klientovi.

Ďakujeme pracovníkom Rady pre poradenstvo v sociálnej práci z Bratislavy a pracovníkom z VÚC v Banskej Bystrici, že zrealizovali tento projekt a dali nám možnosť zúčastniť sa školeniach, ktoré má za cieľ zvyšovať štandardy kvality sociálnych služieb.

Olga Lörincová, vedúca CHDÚ

DEŇ MATIEK

V Charitnom dome Útočište sme oslávili Deň matiek posedením s našimi obyvateľkami, ktoré rozveselila hudobná skupina mladých a detí z eMKLubu. Rozdávali mamičkám kvety a malú pozornosť vlastnej výroby.

Ďalšou milou skutočnosťou boli gratulácie štyrom obyvateľkám, ktoré v máji oslávili narodeniny (priemerný vek 80 rokov). Pri tejto

príležitosti sa chceme poďakovať pani Ing. Mihálovej z B. Bystrice - dcéra jednej jubilantky, od ktorej sme dostali sponzorský dar - záhradný domček a lavičky, aby si naše tety mohli užiť leto na čerstvom vzduchu.

Olga Lörincová, vedúca CHDÚ

ZASTAVENIE SA A OBNOVENIE SIL NA DUCHOVNÝCH CVIČENIACH

V tomto roku si zamestnanci Gréckokatolíckej diecéznej charity v Prešove mali možnosť vybrať si z 5-tich termínov a rôznych spôsobov ponúkaných duchovných cvičení. Niektorí pracovníci už túto možnosť využili a to v Exercičnom dome sv. Ignáca v Prešove v termíne od 11. do 14. mája 2006 na tému „Ako si usporiadať život“ a „Ako robiť múdre životné rozhodnutia“ a od 18. do 21.5. 2006 na tému „Rodina - miesto lásky a viery“. Skupinové duchovné cvičenia pre 20-člennú skupinku chystáme ešte v októbri v Kláštore najsv. Trojice otcov Redemptoristov v Stropkove.

Mária Rajňáková, GKDCH Prešov

CHARITA OTVORILA DOM POKOJNEJ STAROBY V CIFERI

Bratislavsko-trnavská arcidiecézna charita (BTTADCH) slávnostne otvorila 14. júna 2006 v Cíferi pri Trnave zrekonštruovaný Dom pokojnej staroby (DPS) s kapacitou 39 lôžok.

Dom posvätil J. E. Mons. Ján Sokol. Vo svojom prejave povedal: „Myslím si, že aj preto by tu malo byť pre nich miesto, kde sa môžu porozprávať... byť v spoločenstve.“ Riaditeľ BTTADCH, Vít Morvay, poďakoval všetkým, ktorí pomáhali pri realizácii novovzniknutého diela. Vedúci nového Domu pokojnej staroby, Vojtech Ružička, vyjadril presvedčenie, že kým bude v tomto dome na pr-

vom mieste Boh, jeho názov, bude aj skutočnosťou. Mnoho rodín sa nemôže alebo nedokáže postarať o svojich starnúcich rodičov. Otvorením domu v Cíferi chce charita pomôcť v tejto oblasti a poskytnúť starším ľuďom dôstojné podmienky na život a pozornosť, ktoré si v starobe zaslúžia. Viac informácií nájdete na www.charitatt.sk.

KM

DEŇ DETÍ

V rámci programu počas tohtoročného dňa detí v zariadeniach Spišskej katolíckej charity - Dome Charitas sv. Jozefa a Špeciálnej základnej školy Sv. M. M. Kolbeho v Spišskej Novej Vsi si deti vyskúšali svoje sily a zručnosti pri prekonávaní prekážok „v rozprávkovom kráľovstve“, kde ich úlohou bolo vyslobodiť princeznú z rúk sedemhlavého draka. Odmenou za tento odvažný čin boli sladkosti a neskôr spoločná zábava, do ktorej prispeli svojou troškou aj žiaci Základnej školy na Levočskej ulici v Spišskej Novej Vsi, ktorí prišli pozdraviť kamarátov a priniesli im svoje hračky, ktorých sa zriekli.

Eleonóra Mitríková

Hospicová starostlivosť

Pripravili KM a KH

Hospic Matky Terezy

Slovenská katolícka charita sa venuje hospicovej starostlivosti o zomierajúcich ľudí už niekoľko rokov. Charita prevádzkuje dva stacionárne hospice: Arcidiecézna charita Košice Hospic Matky Terezy v Bardejovskej Novej Vsi a Spišská katolícka charita Dom Charitas - Hospic sv. Alžbety v Ľubici. Diecézna charita Banská Bystrica poskytuje mobilnú hospicovú starostlivosť v Centre Agape v Banskej Bystrici. Diecézna charita Nitra poskytuje terénnu dobrovoľnícku hospicovú starostlivosť. Zároveň plánuje tento rok otvoriť novopostavený Hospic - Dom pokoja a zmiernu u Bernadetty v Nitre. Bratislavská katolícka charita, Gréckokatolícka charita Prešov, Bratislavsko-trnavská arcidiecézna charita a Diecézna charita Rožňava sa pri svojej práci tiež stretávajú s klientami v terminálnom štádiu života.

HOSPICOVÁ STAROSTLIVOSŤ

zaručuje nevyliciteľne chorým ľuďom v terminálnom štádiu života, že nebudú trpieť neznesiteľnými bolesťami, za každých okolností bude zachovaná ich ľudská dôstojnosť a v posledných chvíľach nezostanú sami. Hospicová starostlivosť pamätá aj na príbuzných chorého a poskytuje im podporu.

CESTA K HOSPICU V NITRE

Mgr. Mária Makáňová, DCH Nitra

Na začiatku cesty k výstavbe Hospicu - Domu pokoja a zmiernu u Bernadetty v Nitre bola osobná skúsenosť našej spolupracov-

Vizualizácia hospicu - Domu pokoja a zmiernu u Bernadetty

níčky so sprevádzaním blízkej priateľky v posledných chvíľach choroby a života. Niekdže tu sa zrodila túžba vytvoriť miesto, kde smrť znamená ŽIVOT. V roku 1999 bol vytvorený a spracovaný ideový zámer a oslovení viacerí odborníci z oblasti medicíny, ošetrovateľstva, sociálnej práce, architektúry a teológie s ponukou na spoluprácu pri realizovaní projektu hospicovej starostlivosti v Nitre. Vznikol multidisciplinárny pracovný tím, ktorý sa stretáva dodnes.

Diecézna charita Nitra (DCHN) mala veľmi veľa problémov na ceste k postaveniu

hospicu. Spomeňme aspoň množstvo predsudkov a strach, ktoré boli skryté v ľuďoch. Medzi obyvateľmi obce Ivanka pri Nitre (kde mal hospic pôvodne stáť) sa objavila petícia proti hospicu, ktorej hlavným argumentom bolo tvrdenie, že nie je etické vybudovať hospic vedľa školy, keď by deti zo susednej materskej a základnej školy mohli vidieť chorých ľudí. Obec Ivanka pri Nitre nám vypovedala nájomnú zmluvu. Následne prejavil záujem a ochotu Biskupský úrad v Nitre a ponúkol nám do výpožičky na 99 rokov pozemok v lokalite Brezový háj v Nitre. Opäť sa objavila petícia a tentoraz boli predmetom „ochrany“ opäť deti a naviac stromy. V tomto roku sme dokončili hrubú stavbu. Rok 2006 je plánovaným rokom ukončenia výstavby a otvorenia hospicu.

Veríme, že sa nám podarí vytvoriť miesto, ktoré bude naplnené láskou, pokojom a zmierením na poslednej ceste našich chorých.

Ďakujeme za prejavy dôvery, podpory, za modlitby. Veľmi nám to pomohlo vydržať, znovu sa postaviť a kráčať ďalej po ceste, ktorá pozná cieľ.

Ako bude vyzerat hospic v Nitre?

Hlavným cieľom pri navrhovaní budovy Hospicu - Domu pokoja a zmiernu u Bernadetty v Nitre bolo vytvoriť útulné, príjemné prostredie s pocitom domova, s ktorým sa bude jeho obyvateľ schopný a ochotný identifikovať, s možnosťou neustálej prítomnosti príbuzných, priateľov a známych pri lôžku pacienta a s možnosťou naplňovať potreby kultúrneho a spoločenského vyžitia, oddychu v prírode, ako aj duchovné potreby. Hospic bude mať kapacitu 15 lôžok. Objekt hospicu je rozdelený do troch častí: spoločenská časť, kaplnka so zimnou záhradou a lôžková časť. Veríme, že tieto priestory čoskoro naplní vlúdne teplo domova a odpočinku na ceste k pokoju a zmiereniu.

Stavba hospicu - Domu pokoja a zmiernu u Bernadetty

PRÍBEH Z HOSPICIU MATKY TEREZY

Ing. Gabriela Malinková, Hospic Matky Terezy

Toto rozprávanie je pravdivé, zmenené je len meno pacienta.

Ako mladý sa oženil, narodili sa mu tri šikovné deti. Možno chcel byť dobrým otcom aj dobrým manželom, lenže alkohol všetko pokazil. Manželstvo sa rozpadlo. Aj keď žil v tom istom meste ako jeho rodina, deti rástli bez otca, vôbec sa nestretávali, nepoznali sa. Pán Pavol mal niečo po sedemdesiatke, keď lekári u neho diagnostikovali vážne onkologické ochorenie.

A tak prišiel k nám – do Hospicu Matky Terezy v Bardejovskej Novej Vsi. Veľa života mu neostávalo, no mal dost času na bilančovanie svojho života. Dlhé hodiny sme trávili pri jeho lôžku. Rozprával ako žil, ako ublížil svojej manželke a deťom. Veľmi túžil vidieť ešte svoje deti, no bál sa, že mu nikdy neodpustia. Podarilo sa nám s nimi skontaktovať. Prišli. Slzy, radosť, objatia, odpustenie. Tak sa dá krátko opísať, čo sme spolu s nimi prežívali.

Budova Hospicu Matky Terezy

Mali sme veľkú radosť, lenže ešte nás čakal veľký „boj“. Pán Pavol zomieral a jeho svedomie kričalo. Viac ako štyridsať rokov nebol na spovedi. Nechať ho odísť nezmierneného s Bohom sme nechceli a prinútiť ho, aby sa vyspovedal, sme nemohli. V princípe nebol proti sviatosti zmierenia, ale mal ešte jednu veľkú prekážku - nedokázal odpustiť sám sebe a nevedel si predstaviť, že aj jemu môže Boh odpustiť. Veľmi veľa sme sa rozprávali, povzbudzovali ho a modlili sa za neho.

Pán Pavol strácal telesné sily. Už len veľmi ťažko a málo rozprával a prestal prijímať stravu. Pri živote ho držali len infúzie a...? Už sa zdalo, že všetka naša snaha zachrániť jeho dušu bola márna. Nebola. Prial si kňaza. S napätím sme postávali za dverami. Vyspovedal sa, prijal sviatosť pomazania chorých. (Eucharistiu prijať nemohol. Nedovolil mu to jeho zdravotný stav.) Všetci sme sa veľmi tešili. Vyzeralo to, že pán Pavol už do rána nebude medzi nami. Napriek tomu sme podvečer odchádzali z hospicu šťastní. Večer sa však stalo niečo neočakávané. Pán Pavol precitol – usmieval sa, jedol, spieval. Veď ten človek včera zomieral! Na najbližšiu sv. omšu sme ho priviezli na posteli. Po dlhých rokoch prijal Eucharistického Krista a bol naozaj šťastný. Pri pohľade na neho mohol človek len žasnúť nad Božou láskou a milosrdenstvom a silou sviatostí. Boh mu dal toto všetko si vychutnať. K sebe ho povolal až o dva týždne.

CENTRUM AGAPE V BANSKEJ BYSTRICI

Mgr. Ludovít Pašovič,

vedúci Centra Agape, Banská Bystrica

Väčšina ľudí nie je na zomieranie svojich blízkych dostatočne pripravená. Členovia rodiny bývajú zmätení, je pre nich ťažké vnímať smrť ako súčasť života. Mnohokrát nie sú schopní poskytnúť svojmu najbližšiemu ani pochopenie. Aj z toho dôvodu Centrum Agape v Banskej Bystrici začalo poskytovať občanom hospicovú starostlivosť.

Napriek finančným ťažkostiam poskytujeme hospicovým pacientom odbornú zdravotnú, opatrovateľskú ale aj poradenskú službu. Rodiny a chorí v Banskej Bystrici a okolí sú veľmi radi, že tu takáto služba existuje. Najprv majú príbuzní strach, ako budú v domácom

prostredí zvládať túto špecifickú situáciu. V konečnom dôsledku sú radi, že zvolili takúto formu starostlivosti a že môžu stráviť so svojimi blízkymi posledné chvíle ich života. Každá takáto skúsenosť nás posúva ďalej a dodáva nám silu pri poskytovaní dôstojného prežívania posledného obdobia života našich pacientov.

DOBROVOLNÍCKA HOSPICOVÁ SLUŽBA

Mgr. Mária Makáňová

Dobrovoľníkov z hospicovej starostlivosti Diecéznej charity Nitra som sa spýtala, čo pre nich znamená táto služba?

Niekedy sa to ťažko vyjadří slovami. Znamená to veľa. Táto služba mi dáva možnosť

Kaplnka v Hospici sv. Alžbety

lepšie pochopiť seba a zamyslieť sa nad životom z inej stránky. Naposledy nám jedna pani povedala: „Som rada, že ste prišli.“ Myslím, že to vraví za všetko. Myslím si, že je potrebné robiť túto prácu, pretože ľudia, čo sú chorí sa potrebujú porozprávať aj s neznámymi. Aby, ak to cítia, mohli povedať aj to, čo svojim blízkym nepovedia. Aj čas rýchlejšie beží, ak ho trávime s iným človekom. Pretože, na tú chvíľu, nemyslia na chorobu tak intenzívne. A pretože

vidia úsmev a na chvíľu cítia, že v tom nie sú sami.

Janka

Chcem rozdávať potešenie a trošku úsmevu. Mne táto práca prináša pokoj. Dobrovoľníkom som preto, lebo viem, že pre mňa je správne „dobrosivoľiť“. Je dobré takto pomáhať, lebo je to pre ľudí, ktorí o to stoja.

Stano

Dvojročné dievčatko, Hospic Matky Terezy

**HOSPIC SV. ALŽBETY V LUBICI
- MIESTO NÁDEJE**

PhDr. Štefan Kuffa,

predstavený Hospicu sv. Alžbety, SpKCH

zostať miestom stíšenia, zamyslenia a tichých modlitieb. Miestom obety a vzájomných odpustení. Miestom zanechávajúcim hyperaktívny uponáhľaný svet.

Vďaka za prijatie a za to, že ste mi ukázali, že láska je jeden z najúčinnějších liekov. Nech sa Vám darí aj naďalej!

Cyrille, študent z Francúzska

Zľava: R. Gumulák, Š. Kuffa, zdravotná sestra z Hospicu sv. Alžbety

V poslednom období zažívame rozvoj hospicovej a paliatívnej starostlivosti už aj na Slovensku. Teoretické, ale hlavne praktické skúsenosti z terénnych zdravotnícko-sociálnych služieb poskytovaných už niekoľko rokov Spišskou katolíckou charitou vyústili

MÁ HOSPIC ZMYSEL?

MUDr. Alica Váľkyová, Ing. Gabriela Malinková

Niektorí ľudia sa pýtajú aký má zmysel budovať hospice. Niekoľko dôvodov možno nájsť v kronike Hospicu Matky Terezy v Bardejovskej Novej Vsi, ktorý 1. júla 2006 oslavuje svoje tretie „narodeniny“, ale aj v listoch, ktoré do hospicu prichádzajú.

V živote každého človeka sú dva osudové body. Ten prvý sprevádza úsmev a radosť, ten druhý smútok a bolesť. Bolo pre nás veľkým zážitkom vidieť Vás, vďaka ktorým aj chvíle bolesti prežiarilo svetlo lásky a radosť. V mene kolektívu relácie Dobrá zvesť z Košíc

Vlado Seman, TV moderátor

... Zomierajúci pacienti tu neboli podráždení, depresívni, sťažujúci sa. Boli spokojní, i keď slabí a unavení. Videli sme reálne, že chorí sa neprispôsobujú striktnému režimu, ale režim sa prispôsobuje im. Všetka starostlivosť, personál, návštevy príbuzných i dobrovoľníkov sú tu pre chorých. Tento dom je naplnený úctou k človeku, dôstojnosťou, láskou a pokojom...

Mgr. Miriam Prášilová, evanjelická duchovná

... Toto zariadenie je spolu se vším svým personálem nepochybně darem Božím. Maminka tak mohla zbývajících dní svého života prožít důstojným způsobem. Mohu o tom takto mluvit, protože při své, byť jedině návštěvě, při které jsem se mohl naposled se svou maminkou obejmout a ucítit její stále ještě pevný stisk ruky, jsem byl silně osloven atmosférou lásky k bližnímu, kterou je v prostředí Vašeho hospicu prochnuto...

Ing. I.H., Praha

Rehabilitačná miestnosť, Hospic sv. Alžbety

Päťtýždňové dievčatko, Hospic sv. Alžbety

do zriadenia Domu Charitas - Hospicu sv. Alžbety v Lubici. Praktizuje sa v ňom holistický prístup k človeku v preterminálnom, respektíve terminálnom štádiu života. Skutočnú hodnotu mu dávajú pacienti, sprevádzaní svojou rodinou a priateľmi, v posledných chvíľach života. Zomierajúci sú tiež sprevádzaní človekom - odborníkom s otvoreným a zapáleným srdcom.

V Hospici sv. Alžbety v Lubici je pripravený komplexný systém služieb, vrátane duchovnej, ale i materiálneho technického vybavenia jednoposteľových izieb, s možnosťou prístelky pre najbližších. Našou službou chceme poukázať na hodnotu života aj na jeho sklonku. Všetkým zomierajúcim chceme vliať trochu nádeje na stretnutie vo večnosti s tými, ktorí ich milovali.

Úprimné slová vďaky patria tým, ktorí toto dielo akýmkoľvek spôsobom doposiaľ podporovali. Toto miesto sa teda stáva a chce

Izba v Hospici sv. Alžbety

ZBIERKA PRE JÁVU

Slovenská katolícka charita (SKCH) vyhlásila zbierku na pomoc ľuďom postihnutým zemetrasením na Jáve. Ak môžete, prispajte, prosím, na číslo účtu: Istrobanka 10006-55615010/4900 variabilný symbol 150. Názov účtu je Slovenská katolícka charita, Kapitulská 18, 814 15 Bratislava. Za vaše dary úprimne ďakujeme. Podrobnejšie informácie o situácii na Jáve, ako i forme pomoci, ktorá prebieha v rámci Caritas Internationalis nájdete na s. 10. O ďalšom postupe SKCH pri pomoci ľuďom na Jáve a o výške zbierky Vás budeme informovať prostredníctvom médií.

KM

Foto: Reuters/Sigit Pamungkas, courtesy www.alertnet.org

NOVÝ KOLEGA

V máji 2006 sa rady pracovníkov sekretariátu SKCH rozšírili o nového kolegu, ktorý nastúpil na miesto asistenta generálneho sekretára. Je ním Radovan Gumulák, má 30 rokov a pochádza zo Starej Ľubovne. V minulosti pracoval v oblasti ľudských zdrojov, má tiež skúsenosti zo zahraničia, kde strávil viac ako 3,5 roka a venoval sa aj dobrovoľníckej charitatívnej a sociálnej službe. V súčasnosti je študentom druhého ročníka externého štúdia Katolíckej teológie na RKCMBF UK v Bratislave. V prípade potreby ho môžete kontaktovať na tel. číslach SKCH Sekretariát alebo prostredníctvom e-mailu: gumulak@charita.sk.

KH
Radostné ALELUJA zaznelo aj v Albánsku
Sestra Magda Cerovská, FMA

Drahí naši dobrodinci, Radostné ALELUJA zaznelo aj v Albánsku. „Naše a Vaše“ deti sa s veľkou horlivosťou pripravovali na krásne Veľkonočné sviatky. Deti maľovali, kreslili a pripravovali nástenky. Staršie dievčatá spievali a pekne pripravili liturgiu.

V nedeľu prišli aj niektorí rodičia. Na sv. omši nás bolo veľa. Veríme, že Pán posilní tieto rodiny, že krv albánskych mučeníkov bude prinášať ovocie viery a lásky. Desať detí prijalo krst a ďalšia skupinka pristúpila k prvému svätému prijímaniu 13. mája, práve na sviatok našej zakladateľky Matky Márie Mazarello. Veľmi sa tešíme.

Rodiny a deti sú veľmi vďačné za pomoc, ktorá prichádza zo Slovenska.

V našom centre sme sa zamerali na hodiny náboženstva, na stretnutia detí a mládeže. Záleží nám na výchove. Nie je to ľahké... Máme aj skupinku animátorov, ktorí nám horlivo pomáhajú. Každú sobotu sa pripravujú aj športové hry a krásne odmeny... maličkosti, ale pre tieto deti je to úžasné, majú z toho veľký zážitok.

6. mája sme mali stretnutie saleziánskej mládeže v Tirane. Objednali sme autobus, a tak mládež a staršie decká z Bregdeti sa veľmi tešili z výletu; veď nikdy neboli v Tirane.

V júni máme duchovné cvičenia pre dievčatá. Je ich 45. Je to pre nás veľký dar. Pán je tu a potrebujeme HO stretnúť. Pán nás mi-

luje a potrebujeme cítiť jeho lásku... Cítíme veľkú pomoc, cítime, že Pán chce zachrániť tieto duše. Prosíme Vás o modlitby, aby sme boli vždy nástrojmi v JEHO rukách. Pevne verím, že všetko to, čo ste urobili pre tieto deti, Vám Pán štedro odmení. Som veľmi vďačná Pánovi, že mám možnosť navštíviť tieto rodiny osobne.

Veľa rodín nemá ešte postavený dom a bývajú iba v drevenej chatrči, kde je podlahou iba zem. Pri vstupe do „domu“ nechajú topánky pred dverami a idú dovnútra na bosú... mnohí nemajú ani ponožky.

Rodičia sú smutní, znechutení, nevidia budúcnosť detí. V každej rodine je dosť detí a mnohé túžia študovať, mnohé však nevedia čítať ani písať. Ja mám veľkú dôveru, že spoločne im pomôžeme žiť dôstojne a kresťansky.

Denne sa modlíme za Vás a za Vaše rodiny, nech si Vás naša drahá Matka a Pomocnica ochraňuje. Ďakujem Vám!

Byť pri nich

Richard Čanaky – spevák, zakladateľ známej gospelovej kapely Kompromis, evanjelizátor, moderátor, otec... Našiel si čas a venoval nám rozhovor.

Richard, kedy si sa začal zaujímať o hudbu?

Hudbe sa venujem od malička, ale intenzívnejšie asi od svojej puberty, keď som mal cca 14-15 rokov. No vždy som bol samouk. Nikdy som sa cielene neučil. Skôr to bolo tak, že hudba bola mojím nástrojom na vyjadrovanie sa, popisovanie svojho vnútra, prežívania. A k tomu som potreboval hudbu. Hľadal som akordy, vymýšľal som si ich a snažil sa nájsť presne ten tón, akord, melódiu, ktorú som cítil vo svojom vnútri.

Bol to hneď od začiatku gospel? Vysvetli nám, prosím Ťa, aj pojem gospel.

Gospelovej hudbe som sa venoval až neskôr. Až keď som sa dostal medzi kresťanov.

Prvýkrát to bolo okolo 1988-1989. Niekedy vtedy začala vznikáť moja kapela Kompromis a folkové texty, kde sa spomenul, z času na čas, aj Boh. Potom, po roku 1994, keď som sa obrátil, začal som tvoriť aj chválové piesne.

U nás na Slovensku nemáme pojem pre kresťanskú hudbu. Resp. nikto nehovorí „kresťanská hudba“, ale hovoríme „Gospel“. Gospel však na Slovensku až na pár výnimiek neexistuje. Lebo ide o černošské piesne spirituálneho charakteru, postupne aranžované aj hudbou. Ale klasický Gospel na Slovensku asi ani nemáme. No ale toto slovo je vlastne skratkou pre „kresťanskú scénu“. To však niekedy vytvára bariéry medzi hudobnými svetmi, lebo ľudia, ktorí nás nepoznajú, si myslia, že ak hráme gospel, tak sú to práve tie staré černošské songy.

Máš už založenú vlastnú rodinu. Čo pre Teba znamená?

Ženatý som deväť rokov a s manželkou Silviou (Sinnet) máme dve deti: Anette - 5 rokov a Mareka - 3 roky. Rodina je pre mňa to, čo pre loď prístav. Je nemožné, žiť len na mori. Hrozí stroskotanie. Som rád, že sa mám vždy kam vrátiť a že moja rodina ma miluje. Rovnako moja manželka je pre mňa oporou, priateľom, fanúšikom. Je to človek, ktorý má na starosti celý „prístav“ a bez nej by som nemal šancu všetko zvládnuť.

Je Ti vlastný pojem viac-generačnej rodiny? Aký máš vzťah k starým ľuďom?

Staroba nie je choroba. Vtedy by bola šan-

ca, že sa jej niekto z nás vyhne. Staroba dnes stráca úctu. Máme z nej strach a radšej ju nechceme mať ani na očiach. Je to smutné. Ja už starých rodičov nemám. Sú len z manželkinej strany a ja osobne sa s nimi veľmi nestretávam. Len ak je treba niečo pomôcť. Vtedy, samozrejme, skočím do záhradky a „makám“.

Charita neustále pracuje na budovaní hospicov a hospicovú starostlivosť o zomierajúcich poskytuje už niekoľko rokov. Ty tiež považuješ túto prácu za dôležitú, keďže si bol zaspievať na dobročinnom koncerte Diecéznej charity Nitra na podporu Hospicu u Bernadetky, Domu pokoja a zmiery v Nitre. Čo Ťa primálo zaoberať sa témou zomierajúcich ľudí. Čo v tejto oblasti robíš?

Áno, podporiť takúto myšlienku je nevyhnutné. Zábery z ústavov a chorých ľudí sú pre niekoho horšie ako horor, pri ktorom pije pivo a chrúme chipsy.

Pracoval som na onkológii v rámci vysokej školy (Ličebná pedagogika) a chcel som byť blízko smrti a vlastne to nič nie je. Je zbytočné nad tým nejako zvlášť špekulovať. Tí ľudia vedia, že zomrú a lekár tam nie je na to, aby tomu zabránil. On vie, že je malá šanca, aby sa mu to podarilo. A z tohto dôvodu sú podobné miesta (hospice, paliatívna starostlivosť) nezaujímavé a neúspešné z pohľadu štatistik. Ľudia, ktorí tu pracujú sa musia pripraviť na tento neúspech.

Vtedy naozaj príde moment, kedy to dokážu a začnú vnímať inak život pacientov aj svoj vlastný. Začnú inak vnímať čas okolo

seba. Hodnoty. Stanú sa sprievodcami na „druhá stranu“. Odpravadia chorého „domov“.

Mojim cieľom nebolo hovoriť s týmito ľuďmi o Bohu, aj keď k tomu často dochádzalo. Zmyslom mojej prítomnosti bolo „byť s nimi len tak“. Byť pri nich. Vžiť sa do ich stavu, aj keď je to nemožné.

Ale oni vycítia úprimnosť a ochotu načúvať. A to je veľmi vzácne a krásne a neraz aj humorné. Jedného dňa prídete do práce

a posteľ vášho pacienta je prázdna... To je ten moment, kedy chvíľu hodnotíte, či ste urobili všetko, čo ste chceli. Viac menej to vytesníte z mysle, lebo inak by ste sa zrútili. Ale to je realita. Nikto nevie dňa, ani hodiny. V týchto zariadeniach to platí dvojnásobne...

Aké sú Tvoje najbližšie plány; kde Ťa môžeme v najbližšom období vidieť spievať. Aké akcie pripravuješ na leto, kde môžeme nájsť ich prehľad?

Samozrejme, sú to festivaly ako napríklad CampFest, alebo Verím Pane, ale aj detské koncerty; v Leviciach, Dubnici nad Váhom. Budeme hrať aj v Bratislave na Štrkovi, či v Sv. Antole. Všetko nájdete na www.richardcanaky.sk.

RICHARD ČANAKY

Na slovenskej kresťanskej hudobnej scéne je Richard Čanaky aktívny od roku 1990. Vydal 8 autorských albumov s rôznymi zoskupeniami (Kompromis, Vďaka Ježiš, svoj sólový projekt). Popri tom s Máriou Podhradskou vydáva detské piesne na CD, spolu koncertujú a stále pracujú na nových projektoch. Je ženatý a s manželkou Sinnet, ako ju Richard rád volá, majú dve malé deti.

*Za zmysluplný rozhovor ďakuje
Katarína Michalčíková, SKCH*

Konferencia Caritas Europa

Ing. Mgr. Margita Kulinová, SKCH

„Charita a katolícka sociálna náuka“, tak znela téma regionálnej konferencie (koná sa každé štyri roky), ktorá bola usporiadaná v Mainzi, v dňoch 17. - 20. mája 2006. Zástupcovia 48 národných charít zo 44 krajín Európy diskutovali o výzvach európskej integrácie z pohľadu základných princípov solidarity a subsidiarity. V centre pozornosti boli otázky európskych modelov sociálneho štátu, humanitárnej pomoci v krízových situáciách a možnosti boja proti obchodu s ľuďmi.

Ing. Mgr. Juraj Barát, generálny sekretár SKCH

Hostiteľom konferencie bola Nemecká charita (DCV). Dr. Peter Neher, prezident DCV, vo svojom príhovore poukázal na dôležitosť charity pre Cirkev, ako podčiarkuje pápež Benedikt XVI. v encyklike Boh je láska.

Na rokovaní sa zúčastnil aj zástupca SKCH Ing. Mgr. Juraj Barát, generálny sekretár.

Konferencia zvolila na obdobie 2007 - 2011 nového prezidenta pre konfederáciu Caritas Europa. Stal sa ním Erny Gillen - jej doterajší viceprezident.

Pracovná skupina

Zemetrasenie na Jáve

Pomoc katolíckych charít

Mgr. Katarína Michalčíková, Radovan Gumulák, SKCH

27. 5. 2006 zasiahlo silné zemetrasenie ostrov Jáva v Indonézii. Dosiahlo silu 6,2 stupňa Richterovej stupnice. Zomrelo pri ňom 5 760 ľudí a 37 163 obyvateľov bolo zranených. Počet zničených domov je 339 416 a počet čiastočne zničených, prípadne poškodených domov je hlásených 274 549. Ľudí, ktorí stratili domov je 2 365 648.

SITUÁCIA TESNE PO NEŠŤASTÍ

Elektrický prúd a telefónne linky nefungovali. Bol problém s nedostatkom potravín. Dlhو nebolo možné určiť presný počet obetí, pretože komunikácia a koordinácia medzi jednotlivými obcami a samosprávami bola často nefunkčná. Najviac postihnutý bol región Bantul. Ďalšie najviac postihnuté oblasti sú Klaten a Sleman. V Bantule bolo zničených 80 percent všetkých domov. Obnova zničených častí bola odhadnutá na obdobie jedného až dvoch rokov.

ZDRAVIE A HYGIENA

Z 65 prípadov tetanusu bolo hlásených 22 úmrtí. Je veľký dopyt po ochranných maskách, čistej vode, dodatočne prostriedky dopravy pre evakuáciu. Pramene Kaliadem a Bebeg sú pochované pod troskami a nedostatkom vody sú postihnuté stovky obyvateľov. Niekoľko organizácií zistilo, že ku niektorým obciam, ktoré sú izolované od hlavných ťahov stále nedorazila pomoc. Je tu urgentná potreba sociálnych zariadení - WC. Vláda poskytla zatiaľ iba 5 vhodných čerpadiel na čistenie studní. S takýmto počtom čerpadiel bude trvať 60 dní, aby sa vyčistili aspoň najnutnejšie studne.

TÍM CARITAS

Tím Caritas (Caritas Internationalis, ktorej členom je aj SKCH) je priamo na mieste katastrofy. Caritas spolupracuje s diecézami a lokálnymi partnermi pri záchrane a pomoci obyvateľom. Najťažšie postihnutý región Bantulu ma vytvorenú dobrú sieť katolíckych farností aj vo vzdialenejších oblastiach, čo je výhodou pri dodávkach materiálu a pomoci. Poskytovanie pomoci Caritas sa sústreďuje v prvej fáze hlavne na podoblasti Bantulu - na Kretak a Pandong. Charita Indonézia spolupracuje s miestnymi organizáciami: LBKUB, Lintas a YSBD. Každý partner má na starosti poskytovanie pomoci v určenej oblasti. Tím Caritas sa stretol na koordinačnom mítingu s ostatnými organizáciami - národnými aj medzinárodnými.

Tím Caritas pozostáva z 15 ľudí. Neskôr sa pripojili ďalší dobrovoľníci. Prvá pomoc Caritas spočívala v distribúcii stanov, prikrývok, hygienických potrieb a provizórnych kuchynských zariadení približne pre 5 000 ľudí. Caritas tiež poskytovala zdroje na lekársku pomoc a ošetrovanie miestnej mimovládnej organizácii, ktorá má mobilnú kliniku.

Foto: Reuters/Andry Prasetyo, courtesy www.alertnet.org

NEMECKÁ KATOLÍCKA CHARITA

1. Dodali 500 ks prebytočných stanov z Pakistanu a dopravili ich do Jakarty.
2. Plánuje sa psycho-sociálny projekt a krízové poradenstvo pri traumách.
3. Uskutočnilo sa školenie na tému projektový manažment a štandardy poskytovania humanitárnej pomoci pre personál vikariátu.
4. Distribúcia náradia, poľných kuchynských súprav, zariadení na varenie asi pre 1 000 rodín v najviac postihnutých oblastiach a farnostiach Wedi, Ganjuran, Bantul, Bintaran, Kidul Loji a Kalasan začne budúci týždeň.
5. Projekt rekonštrukcie totálne zničených materských škôlok vo farnostiach Krista Kráľa Baciro, Kecamatan v Gondokusumane a tiež v Jogjakrate sa pripravuje.

ŠVAJČIARSKA KATOLÍCKA CHARITA

Od 20. júna charita spolu s lokálnym partnerom PUPUK bude distribuovať 500 balíčkov humanitárnej pomoci v obciach Ngalang, Ngalanggeran a Putat, Brangkal a Paung a tiež v Jabungu a Mutihan. Balíčky budú distribuované priamo vedúcim miestnych samospráv. Ďalších 500 balíčkov dorazí vzápätí na ďalšiu distribúciu. Tieto balíčky obsahujú spacie podložky, petrolejovú lampu, sadu kuchynského zariadenia a hygienické potreby, kanistre na vodu

a obuv. Ďalšie balíčky s obsahom špeciálne pre malé deti, žiakov, starších podľa ich špecifických potrieb (deky, detské oblečenie, lieky a pod.) Tiež prebehne distribúcia náradia na odstraňovanie trosiek.

AMERICKÁ KATOLÍCKA CHARITA

Americká charita distribuovala do 19. júna 4 020 hygienických súprav, 4 610 prístreškových sád na bývanie, 1 655 čistiacich súprav a 4 384 balíčkov oblečenia okresom of Bantul, Sleman, Klaten, and Gunung Kidul.

PROGRAM OBNOVY

Oblasť Bantulu si dala ako priority obnovenie vzdelávania, zdravotné programy a obnovenie fungovania ekonomiky. Z 1 094 škôl totiž 809 bolo zničených úplne, alebo veľmi ťažko poškodených. Organizácie, ktoré sa chcú podieľať na znovu vybudovaní a obnovení školstva môžu svoju činnosť koordinovať s Ministerstvom školstva Indonézie.

KOORDINÁCIA ZO STRANY INDONÉZSKEJ VLÁDY

Prioritou je odstraňovanie následkov zemetrasenia - trosiek. Vláda vyzýva organizácie k väčšej mobilizácii potrebnej techniky. Vláda chce urobiť opatrenia na poučenie verejnosti o nutnosti technických parametrov pre bezpečné bývanie.

ĎALŠIA POMOC CHARÍT

Caritas Internationalis (konfederácia 162 členských organizácií - katolíckych charít a charitatívnych organizácií) sa zaviazala poskytnúť 1,2 milióna amerických dolárov na nevyhnutné potreby pre ľudí postihnutých sobotňajším zemetrasením na Jáve. Caritas Internationalis začala zároveň aj prijímať finančnú a materiálnu pomoc od partnerských organizácií pre týchto ľudí.

Foto: Reuters/Crack Palinggi, courtesy www.alertnet.org

ABY SA MOHLO NARODIŤ...

Zistila si, že si tehotná?

Presviedča Ťa Tvoje okolie, že jediné riešenie Tvojej situácie je umelé ukončenie tehotenstva? Ty sama váhaš, ako sa rozhodnúť? Nenachádzaš pochopenie u svojho partnera, ani u rodičov, príbuzných, či priateľov? Cítiš sa osamelá a nemáš kam ísť? Máš strach, čo povedia ľudia? Uvažuješ o možnosti dieťa donosiť a dať k adopcii, ale nemáš do pôrodu kde bývať?

Reálny život je často úplne iný ako naše predstavy a sny. Možno, že práve teraz si v situácii, z ktorej nenachádzaš cestu ďalej. Čakáš dieťa s niekým, o kom si si myslela, že Ťa má rád, ale zostala si sama, opustená a sklamaná. Alebo sa o Teba a o Vaše dieťaťko Tvoj chlapec nemôže postarať... Možno je to ešte inak...

Pýtaš sa ČO ĎALEJ?

Sme pripravení Ti pomôcť!

V Dome Charitas sv. Jozefa môžeš prežiť pokojné tehotenstvo a prvý rok života svojho dieťaťa. Daj vedieť aj ďalším, o ktorých si myslíš, že potrebujú pomoc.

Kontakt:

Dom Charitas sv. Jozefa, Wolkerova 41,
052 05 Spišská Nová Ves, tel. číslo:
053/442 83 66

MUDr. Lukáčová Eleonóra - 0902/ 095
817, Bc. Ferenčáková Elena - 0904/
432 107

Foto: OZ Spoločenstvo života

Pomoc duševne chorým

V dnešnej dobe sa snažíme duševne chorým ľuďom poskytovať prostredie, v ktorom majú možnosť rozvinúť tie schopnosti, ktoré majú zachované a naučiť sa to, o čo ich choroba obrala. Významným prvkom v doliečovaní duševne chorých sú zariadenia denného typu (tzv. denné stacionáre), ktoré ponúkajú doliečovanie v prirodzenom sociálnom prostredí, využívajúc pritom pôsobenie rodiny, do ktorej sa klient denne vracia. Medzi takéto zariadenia patrí aj Domov sociálnych služieb SAMARIA (ďalej len SAMARIA).

Ide o neštátne zariadenie, ktoré zriadila a prevádzkuje Bratislavská katolícka charita (BKCH), no prijíma klientov bez ohľadu na ich náboženské presvedčenie. Priestory SAMARIE sa nachádzajú v rodinnom dome a kapacitne sú uspôsobené pre maximálne 15 klientov, ktorí spolu so zamestnancami (špeciálny pedagóg a psychológ) tvoria malú otvorenú komunitu.

SAMARIA ponúka svoje služby ľuďom vo veku od 15 do 40 rokov, ktorí v dôsledku zvýšeného stresu, psychosomatických a neurotických ťažkostí dočasne nie sú schopní efektívne fungovať v škole alebo zamestnaní, ľuďom, ktorí sa vrátili z psychiatrickej liečby, alebo majú dlhodobu psychické ťažkosti a potrebujú zmysluplne a aktívne stráviť čas v akceptujúcom prostredí. Neprijíma ľudí závislých na psychotropných látkach, nakoľko tieto poruchy potrebujú samostatný typ liečby a dlhodobú starostlivosť.

Záujemcovia o pobyt v SAMARII môžu telefonovať denne od 8.00 do 15.00 hod na na tel. číslo 02/ 43 41 31 80.

„Našou snahou je čo najviac Vám uľahčiť začlenenie sa do spoločnosti.“

**Predmestie
Kráľovstva
Nebeského**

*Iveta Jarabková, stážištica, Hospic Matky Terezy,
Bardejovská Nová Ves, ADCHKE*

Bývam v dome,
kde anjeli strážia duše.
Pri posteli každého človeka,
jeden anjel stráži a čaká
na pokyn Všemohúceho.
Uzmieruje a žehlí životy ľudí,
aby ich duše v láske a voni odišli z tohto
sveta...

Bývam v dome, ktorý uprostred
pulzujúceho sveta
žije si svoj pokojný každodenný deň.
Anjel stráži bolesť, zmierňuje utrpenie,
hladá po ruke i hlave svojho zverenca...

Bývam v dome,
kde každá duša má svojho anjela, ktorý
zodpovedne čaká na pokyn Všemohúceho...
Nebeský Otče náš,
ktorý k sebe voláš nás,
nech už náš život bol akýkoľvek...
Milosrdne odpúšťaš,
Všetko, čo odpustiť môžeš...

Hospic sv. Alžbety

Bývam v dome, ktorý je predmestím
Nebeského kráľovstva,
do ktorého pozývaš, voláš a uvádzaš
prostredníctvom anjelov ľudské duše,
ktoré v momente splynutia s Tebou,
pochopia zmysel svojho utrpenia...

Zemetrasenie na Jáve

5 700 mŕtvych
37 163 zranených
2 365 648 bez domova

POMÔŽME SPOLOČNE!

Istrobanka 10006-55615010/4900
variabilný symbol 150

Názov účtu: Slovenská katolícka charita, Kapitulská 18, 814 15 Bratislava

Viac informácií na www.charita.sk

Foto: Reuters/Crack Palinggi, courtesy www.alertnet.org